

# Uvodna riječ

**T**ISAK I PROMOVIRANJE prvog broja časopisa je svečanost po sebi, ali kada izađe drugi broj, njegovo je naročito značenje istaknuto činjenicom da prvi broj nije ostao i jedini.

Slično prvom broju, i ovaj put djelatnici Hrvatskog restauratorskog zavoda sudjeluju s najvećim brojem tekstova utemeljenima u njihovu radu na programima matične ustanove. Objavljeni radovi obuhvaćaju široko područje djelatnosti Zavoda, ali posebno nam je drago da su se, sad već "stalnim" suradnicima Zlatku Juriću, Marku Špikiću i Franku Čoriću s Katedre za zaštitu kulturne baštine s Filozofskog fakulteta u Zagrebu, zanimljivim priložima priključili Sagita Mirjam Sunara i Ivo Donelli s Umjetničke akademije u Splitu i kolegica Martina Strugar iz Konzervatorskog odjela u Zagrebu. Tekstovi obuhvaćaju raznolike teme: od teorijskih razmatranja i povijesti konzervatorsko-restauratorske prakse u Hrvatskoj do prikaza višegodišnjih i sveobuhvatnih konzer-

vatorsko-restauratorskih radova, poput onih na Starom gradu u Hrvatskoj Kostajnici ili rezultata pojedinačnih istraživanja, primjerice klesarskih znakova na Velikom Taboru i palače Kaštel u Taru. Predstavljani su složeni konzervatorsko-restauratorski radovi na skulpturama iz Creskog muzeja, tekstilu iz Gradskog muzeja Varaždina, relikvijarima iz Hvara kao i na željeznom topu pronađenom u podmorju Starog grada na Hvaru, koji su zahtijevali promišljanje pristupa, metoda i konačne prezentacije predmeta. Tekstovi s područja zaštite arheološke baštine donose rezultate istraživanja kule "C" u Velikom Taboru, antičkih brodoloma s kamenim sarkofazima te prikaz konzervatorsko-restauratorskih radova na pisanici iz druge polovice 15. stoljeća s lokaliteta Gudovac-Gradina, nedaleko od Bjelovara.

U drugom dijelu časopisa, kao i protekle godine, predstavljani su konzervatorsko-restauratorski radovi Hrvatskog restauratorskog zavoda realizirani u 2010. godini.

Objavljivanje drugog broja časopisa događa se uoči petnaeste obljetnice osnutka Zavoda i premda tema 15. obljetnice, kao tema od posebne važnosti, nije prisutna u ovom broju, ipak bih, barem u uvodnom dijelu, želio s nekoliko napomena istaknuti dosadašnja postignuća Zavoda, njegovo mjesto i ulogu u sustavu zaštite hrvatske kulturne baštine.

Uvijek ističemo da je svojim osnutkom Zavod objedinio rad dviju već formiranih i afirmiranih restauratorskih ustanova: Zavoda za restauriranje umjetnina, osnovanog 1948. godine, i Restauratorskog zavoda Hrvatske iz 1966. godine.

Dakle, potkraj 1996. godine donesena je Uredba o spajanju javnih ustanova restauratorske djelatnosti. Novoosnovani Zavod odmah je počeo s radom kao Hrvatski restauratorski zavod u osnivanju te je nakon propisane procedure s redovitim radom počeo u lipnju 1997. godine. Uz postojeće radionice u Ludbregu i Juršićima koje su od prije djelovale u sastavu navedenih zavoda, nastali su i preduvjeti za daljnje proširenje Zavoda restauratorskim radionicama u Dubrovniku, Splitu i Zadru, koje su prethodno već bile osnovane u sastavu konzervatorskih odjela Ministarstva kulture.

Znatna zapuštenost hrvatske kulturne baštine naslijeđena iz prethodnih razdoblja, a potom naročito velik opseg razaranja i oštećivanja kulturne baštine tijekom Domovinskog rata, te nasuprot tomu izrazito nedovoljna konzervatorsko-restauratorska djelatnost, bili su snažan poticaj za jačanje i rast te djelatnosti. Hrvatski restauratorski zavod dodatno je proširen osnivanjem restauratorskih odjela u Osijeku i Rijeci, kao i proširenjem djelatnosti već postojećih organizacijskih jedinica Zavoda, i to dodatnim radnim prostorom, opremanjem i kadrovskim jačanjem. Uz to treba spomenuti i restauratorske odjele u osnivanju smještene u Šibeniku i Puli.

Time danas Hrvatski restauratorski zavod djeluje na dvanaest lokacija izvan Zagreba i stjecajem okolnosti na dvanaest lokacija (uz dodatni skladišni prostor) u Gradu Zagrebu. U tim okvirima ukupno je angažirano 305 stalno zaposlenih djelatnika i 40 do 60 djelatnika povremeno zaposlenih na određeno vrijeme po pojedinim projektima.

Osim tako formiranog Zavoda od godine 2000. počelo je osnivanje i restauratorskih studija u Zagrebu, Splitu i Dubrovniku. Studiji djeluju u sastavu mjerodavnih sveučilišta: Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu, Umjetničke akademije u Splitu i Odjela za umjetnost i restauraciju u Dubrovniku. Tako osposobljeni kapaci-

teti Hrvatskog restauratorskog zavoda i restauratorskih studija u relativno kratko vrijeme posve su izmijenili sliku djelatnosti i stvorili nove stručne potencijale, primjerenije stanju hrvatske kulturne baštine i njezinim potrebama za sustavnim uređenjem i obnovom na temeljima konzervatorsko-restauratorske djelatnosti, kao zasebne stručne i znanstvene discipline koja na najbolji način može osigurati očuvanje spomeničke vrijednosti hrvatske kulturne baštine.

Pri tome u Hrvatskom restauratorskom zavodu potičemo, u okvirima zadanih mogućnosti, promicanje stručnog usavršavanja sudjelovanjem na stručnim skupovima, stalnom suradnjom sa stručnim i znanstvenim ustanovama, te uključivanjem u visokoškolsko obrazovanje za povremenu studentsku praksu na primjerima iz programa rada Zavoda, kao i sudjelovanjem nekoliko djelatnika Zavoda u izvođenju nastave na visokim učilištima. Time, kao i aktivnostima koje služe kao osnova za znanstvene radove i znanstveno napredovanje djelatnika, ostvarujemo znanstvenu dimenziju rada Zavoda na zaštiti i očuvanju kulturne baštine.

Uzmemo li u obzir postignuto unapređenje konzervatorsko-restauratorske djelatnosti u Hrvatskoj, a napose Hrvatskog restauratorskog zavoda, približavamo se ispunjavanju zacrtanih smjernica za definiranje misije Zavoda, kao matične ustanove koja radom na posebno odabranim programima obnove kulturnih dobara u okrilju teorijskih postavki, načela i kriterija za obavljanje djelatnosti, nastoji postizati optimalne standarde struke. Uz to ističemo promicanje struke kao konzervatorsko-restauratorske djelatnosti u cjelini, uz stalno predstavljanje stečenog znanja, pa time i ulogu nezamjenjivog sudionika u zaštiti i očuvanju hrvatske kulturne baštine. Takva načelna opredjeljenja detaljnije se razrađuju u strateškim planovima višegodišnjih, godišnjih i periodičnih programa kojima se trasira budućnost restauratorske djelatnosti, uspješnost u ostvarenju njezinih ciljeva i, dakako, Hrvatskog restauratorskog zavoda kao vodeće ustanove te djelatnosti.

Na tragu takve vizije vidimo i ulogu časopisa Portal za koji se nadamo da će na primjeren način očitovati uspješnice u radu, a teorijskim prilozima usmjeravati razvoj djelatnosti, te promicati i motivirati aktivnosti svih koji se žele uključiti u zaštitu kulturne baštine. ■

Ravnatelj Hrvatskog restauratorskog zavoda  
Ferdinand Meder, prof.